

پل اوتله و هنری لافونتن: ابداع کنندگان رده بندی دهدهی جهانی و بنیانگذاران موسسه بین المللی کتابشناسی

نوشته: ئی. جی هامبلت

ترجمه: ع. رضائی

سی سال آخر سده نوزدهم و آغاز سده بیستم دوران شکوفائی صنعت، سیاست و علوم اجتماعی برای اروپای غربی به شمار می رفت. این سالها، دورهٔ زنوب گرام^۲، پاستور^۳، هرتز^۴، روننگن^۵، مارکنی^۶، پیر و ماری کوری^۷، ماکس پلانک^۸، انیشتین^۹، روتر فورد^{۱۰} و لانژون^{۱۱} بود. همینطور دوره ای بود که انسان توانست در برابر قانون جاذبه زمین مقاومت کند و هواپیما بسازد (سانتو دومون^{۱۲}، بریگه^{۱۳}، بلریو^{۱۴}).

در پیشرفتهای سحرانگیز علمی و صنعتی این دوران، کشور کوچکی مانند بلژیک هم نقش ارزنده داشت؛ از ناحیه مثلثی شکلی که حدودش بروکسل، لیژومون بود، مردم راهی آسیا و افریقا شدند و کارخانه ها درست کردند.

در این دوره با اینکه ایدئولوژی ها نارسائی های بسیار داشتند و نظام اقتصادی هم مراحل ابتدائی را پشت سر می گذاشت، با اینهمه، عصر پیشرفتهای سیاسی و اجتماعی بود. در سال ۱۸۹۴ حق انتخاب یک نفر یک

^۱ I.

of

Documentation, 1976, Vol. I, no. 2. pp. 6-8.

^۲ زنوب تئوفیل گرام (1826-1901): Zenobe theophile Gramme: متخصص برق و اهل بلژیک

^۳ لوئی پاستور (1822-1895): Louis Pasteur: شیمیدان و باکتری شناس فرانسوی.

^۴ هنریک رودولف هرتز (1857-1894): Heinrich Rudolf Hertz: فیزیکدان آلمانی.

^۵ ویلهلم کزاد رونتگن (1845-1923): Wilhelm Conrad Roentgen: فیزیکدان آلمانی.

^۶ مارکیز مارکنی (1874-1937): Marchese Marconi: مهندس برق و مخترع ایتالیایی.

^۷ ماری کوری (1867-1934): Marie Curie: شیمیدان و متولد لهستان. پیر کوری (1859-1906): Pierre Curie: شیمیدان

فرانسوی و شوهر ماری کوری

^۸ ماکس کارل ارنست لودویک پلانک (1879-1958): Max Karl Ernst Ludwig Planck: فیزیک دان آلمانی.

^۹ آلبرت انیشتین (1879-1955): Albert Einstein: متولد آلمان. فیزیکدان و دانشمند مشهور

^{۱۰} ارنست روتر فورد (1871-1937): Ernest Rutherford: فیزیکدان انگلیسی

^{۱۱} پل لانژون (1872-1946): Paul Langevin: مهندس فرانسوی

^{۱۲} آلبرتو سانتودومون (1837-1932): Alberto Santos-Du-mont: خلبان و مخترع برزیلی

^{۱۳} ابراهام لویی بریگه (1747-1823): Abroham Louis Breguet: متخصص مکانیک فرانسوی

^{۱۴} لوئی بلریو (1872-1936): Louis Bleriot: مخترع فرانسوی

رای در بلژیک برقرار شد و دامنه فعالیت‌های اتحادیه‌های بازرگانی و حزبهای سیاسی در دفاع از طبقات فقیر گسترش یافت.

مهمتر از اینها، اقدامات ابتکاری در زمینه روابط بین‌المللی بود. عرق ملت‌گرایی که سخت شدت یافته بود. پاره‌ای از مردم را به فکر پیامدهای ناگوار آن انداخت و درصدد گسترش همکاری صلح‌آمیز برآمدند. در این مورد نقش صلیب سرخ اهمیت شایانی داشت.

پل اوتله (۱۸۶۹-۱۹۴۴) و هنری لافونتین (۱۸۵۴-۱۹۳۴) دو حقوقدان بودند که با حقوقدان و سیاستمدار مشهور ادموند پیکارد Edmond Picard همکاری داشتند.

در سال ۱۸۸۹ لافونتین بعنوان عضو باشگاه کوهنوردی، لزوم تدوین کتابشناسی بین‌المللی کوه‌پیمایی را پیشنهاد کرد. دو سال بعد، لافونتین دو کتابشناسی منتشر کرد. کتابشناسی انتخابات عمومی و کتابشناسی صلح، بدین ترتیب راه زندگی لافونتین مشخص شده بود؛ کتابشناسی، کوه، سیاست و صلح بین‌المللی.

در سال ۱۸۹۲ اوتله رساله‌ای درباره کتابشناسی علوم اجتماعی انتشار داد. در پی آن با لافونتین آشنا شد و این آشنائی بدوستی صمیمانه‌ای انجامید. آنها بر آن شدند تا موسسه بین‌المللی کتابشناسی را در خانه لافونتین دایر کنند، و طولی نکشید که تعداد برگه‌هایشان به ۴۰۰۰۰۰ رسید.

در سال ۱۸۹۵ اوتله و لافونتین با ملویل دیوئی Melvil Dewey، ابداع‌کننده رده‌بندی دهدهی دیوئی تماس گرفتند و در مورد اقتباس و انتشار آن به زبان فرانسه به توافق رسیدند.

پیشنهاد گردهم‌آیی بین‌المللی درباره کتابشناسی هم از طرف آن دو مطرح شد و در پرتو همکاری سکولارت Schollaerts، وزیر آموزش و پرورش، دولت بلژیک پشتیبانی خود را با تأسیس "دفتر بین‌المللی کتابشناسی"^{۱۵} در بروکسل، اعلام کرد. هدف این دفتر تهیه فهرست کتابشناسی جهانی بود. قرار شد سازمانی هم بوجود آید تا همکاری در زمینه کتابشناسی را گسترش دهد و روشهای مختلف را بررسی کند و بدین نحو "موسسه بین‌المللی کتابشناسی"^{۱۶} تاسیس شد.

در تابستان ۱۸۹۵، ۴۰۰۰۰۰ برگه موجود را مورد بررسی قرار دادند و پس از چند هفته آنها را در قالب نظام رده‌بندی دهدهی اقتباس شد تنظیم کردند و به کنگره ای که در سپتامبر همان سال در بروکسل تشکیل شد، ارائه دادند.

در اینجا شایسته است به ذکر گزارشی بپردازیم که پیرو فرمان سلطنتی ۱۲ سپتامبر ۱۸۹۵ مبنی بر تاسیس دفتر بین‌المللی کتابشناسی در بروکسل به پادشاه تقدیم شد و در آن گفته شده بود: "این فهرست تمام برون‌دادهای علمی، ادبی و هنری تمام کشورها جهان را در اعصار مختلف در بر خواهد گرفت و شامل فهرست مقالات نشریات ادواری و انتشارات انجمنهای علمی خواهد بود. و همینطور فهرستی از کتابها، رساله‌ها و نسخه‌های خطی ... و انجام چنین خدماتی با ابتکار شخصی و منابع محدود، نمی‌تواند به طور کامل انجام پذیرد. در واقع وظیفه دفتر بین‌المللی بسیار مهم است: چه بایستی به کار مقابله بپردازد و براساس نظامی منطقی، موضوعات را به رشته نظم درآورد، کتابشناسی زبانهای مختلف و مقوله‌های علمی را انتشار دهد. طوری آنها را روی برگه‌ها چاپ کند که تکثیر نسخه‌های متعدد فهرستی که باین ترتیب بوجود آمده میسر باشد، و بتوان آنها را همزمان در دسترس تمام مراکز علمی قرار داد."

¹⁵ Office International de Bibliographic.

¹⁶ International Institute of Bibliography (Institute-International de Bibliographie)

اوتله و لافونتن که در مقام دبیر کلی انستیتو دفتر بین المللی کتابشناسی در سال ۱۸۹۴ مقاله ای درباره "سازمان بین المللی فعالیتهای فکری"^{۱۷} منتشر کرده بودند، ویرایش تازه رده بندی دهدهی جهانی را آماده کردند.

ویرایش جدید این رده بندی در سال ۱۹۰۷ انتشار یافت. رده بندی دیوئی به میزان وسیعی گسترش داده شد و جدولهای کمکی و چهریزه ها را در برگرفت. علاوه بر این، اوتله و لافونتن با همکاری دانکر دایویس^{۱۸} هلندی در تنظیم علوم خالص و علوم عملی ویرایش ۱۹۲۷-۱۹۲۳، همکاری ارزنده ای داشتند. پیش از جنگ جهانی اول، ۱۷ میلیون برگه گردآوری شده بود. با فهرستهای سالیانه و پنجساله، اصطلاح "کتابشناسی" دیگر دقیقاً منظور اوتله را برآورده نمی ساخت، و در ۱۹۰۸ اصطلاح "دکوماناسیون" را به مفهوم جدید آن ابداع کرد.

"این پیشگام برجسته خیال اندیش اصول "افزارگان" و "دستورگان" دکوماناسیون را در پایان قرن بنیاد نهاد: و همینطور اندازه بین المللی برگه کتابخانه، استفاده از میکروفیلم، رده بندی جهانی بعنوان زبان بین المللی، سازمان اطلاعات کتابشناسی و اصول یکسان سازی را متداول کرد.

از میان آثار بسیار اوتله بویژه باید از رساله "دکوماناسیون" که در سال ۱۹۳۴ منتشر کرد، نام برد. اوتله و لافونتن در زمینه دیگر هم نقشی به عهده گرفتند - همکاری بین المللی - لافونتن در ۱۸۸۹ "جامعه داوری و صلح بلژیک"^{۱۹} را بنیان گذارد. در ۱۸۹۱ به نوشتن درباره "کنفرانس صلح بین المجالس" و "کنفرانس جهانی صلح" پرداخت.

لافونتن در سال ۱۹۰۴ "کتابشناسی صلح و داوری بین المللی" را انتشار داد. در سال ۱۹۰۷، با همکاری پل اوتله، "دفتر مرکزی انجمنهای بین المللی" را بوجود آورد. که در سال ۱۹۱۰ تبدیل به "اتحادیه انجمنهای بین المللی" شد. این اتحادیه هنوز به کار خود ادامه می دهد و سالنامه معتبری هم منتشر می کند. لافونتن مقاله ای هم درباره دکوماناسیون و همکاری بین المللی به کنگره سال ۱۹۱۰ ارائه داد.

هنری لافونتن از آن انسانهایی بود که می دانست قدرت و برتری دولتها به جنگ منجر خواهد شد و سازمانها و افراد داوطلب می باید در تشکیلات بین المللی نقش مهمی ایفاء کنند. هنری لافونتن از ۱۸۹۵ وکیل دعاوی شد، بعد به سناتوری رسید. و یکسال هم جوانترین سناتورها بود. او آرزو داشت نظام بین المللی جدیدی بوجود آورد. در سال ۱۹۱۱، کتابی درباره اصول قانون اساسی (The Existing Elements of a Constitution of the United States of World) منتشر کرده در سال ۱۹۱۲، به همراه پل اوتله کتاب دیگری انتشار داد که در زمینه زندگی بین المللی و تلاش برای سازمان بخشیدن به آن بود. (International Life and the Effort to Organize it). لافونتن و اوتله دبیر کل اتحادیه انجمنهای بین المللی بودند.

در سال ۱۹۱۳ با اعطای جایزه صلح نوبل به لافونتن، نقش بی مانند او در صحنه بین المللی تأیید شد. در سال ۱۹۱۴ جنگ، با وجود اقداماتی که برای جلوگیری از آن بعمل آمد، در گرفت اما لافونتن به کار خویش ادامه داد.

¹⁷ International Organisation of Intellectual Work.

¹⁸ Donker Duyvis

¹⁹ Societe Belge Pour l, Arbitage et la paix.

در سال ۱۹۱۶ اثر بزرگی در زمینه روابط و همکاری بین المللی انتشار داد (Great Solution- Magnissima. Chart. An Essay on Evolutionary-and Constructive Pacifism).
اوتله در ۱۹۱۴ مقالهٔ درباره "جامعه ملل" نوشت. در ۱۹۱۵ "دنیا" را انتشار داد که شامل طرحی برای تمام

جهان بود. و دو سال بعد، طرحهایی برای شهری جهانی تهیه کرد.

با اینکه لافونتن تا سال ۱۹۳۶، که هشتاد و دو ساله شد، در سنا باقی ماند، دوران بین دو جنگ جهانی برای فعالیتهايش کمتر سازنده بود. مؤسسه بین المللی کتابشناسی رو به زوال نهاد و دیگر همگامی با افزایش سریع اختراعات و مطالب علمی ممکن نبود. بخش های رده بندی دهدهی جهانی ناقص ماند، و از کمک دولت بلژیک هم کاسته شد. در سال ۱۹۳۸ اوتله و لافونتن رشته کارها را به دانکر دایویس سپردند و مؤسسه به هیگ انتقال یافت و "اتحادیهٔ بین المللی دکومانتاسیون"^{۲۰} نام گرفت.

لافونتن در سال ۱۹۴۳، بی آنکه بار دیگر صلح را ببیند درگذشت و سال بعد لافونتن هم باو پیوست. از جنبه های دیگر هم می توان زندگی لافونتن را بررسی کرد. جنبه شعری و شاعری و ایجاد روح برادری در ورزش.

در زمینه شعر او فرصت نیافت تا آنرا دنبال کند: در سال ۱۸۸۵ ترجمه قسمتی از "والکیری"^{۲۱} اثر ریچارد واگنر، و در ۱۸۸۶ دفتر شعری انتشار داد.

لافونتن که کوهنوردی تیزهوش بود و ریاست باشگاه آلپ بلژیک را بر عهده داشت، در سالهای ۱۸۸۶، ۱۸۸۷ و ۱۸۸۸ مقالاتی پیرامون صعود در ناحیهٔ "وال داسوتا"^{۲۲} در کوههای آلپ منتشر کرد.

اکنون هشتاد سال بعد از سال ۱۸۹۵، رده بندی دهدهی جهانی، هنوز بکار می رود؛ اتحادیهٔ بین المللی دکومانتاسیون هم که جایگزین مؤسسه بین المللی کتابشناسی شد، با اعضاء خود در پنج قاره جهان، فعالیت دارد. و همینطور اتحادیه انجمنهای بین المللی، که نقش مشاور بیشتر نمایندگان ملل متحد را عهده دار شده است.

اوتله بیشتر وقت خود را وقف کار کتابشناسی و دکومانتاسیون می کرد؛ لافونتن در زمینه صلح و امور بین المللی بیشتر فعالیت داشت؛ علاوه بر این به سیاست هم می پرداخت و در قانون و کوهنوردی نام آور بود. پیشرفتهای مهمی چهره جهان را در فاصله سالهای ۱۸۹۵ و ۱۹۴۳-۴۴، دگرگون ساخت، و در فاصله مرگ آنها تا سال ۱۹۶۱، که دانکر دایویس درگذشت تغییرات بیشتری روی داد، و همینطور در فاصله بین سالهای ۱۹۶۱ تا امروز.

مرگ اوتله و لافونتن مثل "درگذشت دانکر دایویس بستن آرام در بروی عصری است که دیگر هیچگاه به این جهان باز نخواهد گشت، این قرن، عصر آزادی فکر، عصر سرسپردگی فرد به انگارها و آرمانها بود. و این خود برای انسانها رضایت خاطر به بار می آورد.

بالاتر از همه اینها، این دوران، عصر کارآفرینی است، که به انسانها امکان داد به دنبال تمایلات و علایق خود برآیند، بی آنکه سازمانها و تشکیلات و سرعت و تکنولوژی آنها را در خود فرو بلعد.

²⁰ International Federation of Documentation

²¹ Valkyrie

²²

در سطح جهانی، بلژیک و اروپای غربی دیگر اهمیت گذشته را ندارند. زبان فرانسه که اوتله و لافونتن بکار می بردند و ابزار اصلی روابط بین المللی در پایان و آغاز دو قرن بود حالا وظیفه آنرا زبانهای دیگر هم به عهده گرفته اند و زبان انگلیسی بر آن برتری جسته است. رده بندی دهدهی جهانی با تکامل فنون و استفاده از کامپیوتر در دکومانتاسیون، با اشکال روبرو شده است.

اما امروز هم هستند انسانهایی که اختراع کنند، انسانهایی که عقاید نو دارند، پیامبرانی که هستند، و کسانی که بر کوهها صعود کنند، و نه تنها آلپ را فتح کنند، بلکه کوههایی نه کوچک و نه بزرگ، که همه جا هست، و تجاوز و محافظه کاری، که باید بر آنها غلبه کرد.

[ابتدای صفحه](#)